

Läroplan Allmän del

för kommunal och statlig utbildning för vuxna

Tim- och kursplan för:

1989:94 Svenska som andraspråk etapp 2
(försöksversion)

L⁸²
VUX

Läroplan
877

REF

Innehåll

1989:94 Svenska som andraspråk etapp 2	7
Mål	7
Huvudmoment	8
Kurskod	12

Pedagogiska biblioteket

REF Läroplaner
Ex 3

14000

000305416

Förord

Denna del av Läroplan för kommunal och statlig utbildning för vuxna (Lvux 82) innehåller tim- och kursplan för gymnasiekurs - etapp 2 - i svenska som andraspråk inom komvux och SSV.

Med stöd av 1 kap 12 § vuxenutbildningsförordningen (SFS 1985:288) har Sö fastställt:

o timplan den 28 juni 1989 enligt förordningen (1989-06-01) om ändring i förordningen (Sö-FS 1985:42) om riktlinjer för att fastställa timplaner m m för kommunal vuxenutbildning¹

o kursplan den 28 juni 1989

Tim- och kursplanen är en försöksversion och gäller från den 1 juli 1989 till senast den 30 juni 1991.

Stockholm i juni 1989

LEIF DAVIDSSON

Sune Stjärnlöf

¹ För SSV sker en anpassning av timplanerna enligt särskilda föreskrifter.

Inledning

Svenska som andraspråk infördes som ämne på etapp 1 i komvux och SSV 1982. Det benämndes då svenska som främmande språk. Kursplanen fick stora likheter med kursplanen i svenska. Under de senaste åren har ämnets karaktär av andraspråksinläring dock alltmer betonats både vad gäller innehåll och undervisningsmetodik. När ämnet nu införs på etapp 2 ligger detta till grund för utformningen av kursplanen.

Beteckningen svenska som andraspråk anger att ämnet skiljer sig från såväl modersmålssvenska som främmande språkämnen.

I jämförelse med ämnet svenska gäller att deltagarna i svenska som andraspråk inte har språket som modersmål. Därför måste en större del av undervisningen i svenska som andraspråk ägnas åt att deltagarna ytterligare utvecklar sin förmåga att kommunicera i tal och skrift, medan mindre vikt läggs vid exempelvis ren litteraturkunskap.

En avgörande skillnad mellan undervisningen i främmande språk och undervisningen i ett andraspråk är att andraspråkundervisningen sker i det land där språket talas, vilket kan utnyttjas i undervisningen. Deltagarna kan dessutom själva utveckla sitt språk i kontakt med den omgivande språkmiljön. Begreppet andraspråk innebär vidare att språket skall bli ett naturligt kommunikationsmedel vid sidan av modersmålet. Detta gör att andraspråkundervisningen måste leda till en mer långtgående behärskning av språket än "motsvarande" undervisning i främmande språk.

När det gäller den syn på språk och språkinläring som bör prägla undervisningen finns emellertid betydande likheter mellan andraspråksundervisning och undervisning i främmande språk. I det följande redovisas det resonemang om språksyn och språkinläring som varit utgångspunkt för kursplanen i svenska som andraspråk.

Språksyn och språkinläring

Bakom olika sätt att planera och genomföra språkundervisning finns skilda traditioner och uppfattningar om "vad språk egentligen är". Under mycket lång tid har man, delvis på grund av

---

* Som en följd av detta avser SÖ att under läsåret 1989/90 revidera kursplanen för etapp 1. I anslutning härtill avses även förevarande kursplan få en mer slutgiltig utformning.

inflytande från latinundervisningen, sett språk som ett system som skall läras ut. Man kan också se språk som ett medel för kommunikation och i början av 1970-talet kom begreppet kommunikativ kompetens i blickpunkten. Med detta menar man förmåga att använda språket effektivt i skilda sammanhang.

I praktiken är det givetvis inte en fråga om att se språk antingen som system eller som ett medel för kommunikation. Kommunikativ kompetens består av flera olika delar. Behärskning av språkssystemet är en av dem. De olika synsätten kan emellertid resultera i skilda sätt att genomföra språkundervisning. Arbetar man i första hand med språket som ett medel för kommunikation, utgår man från ett innehåll, en situation eller en helhet, där språket behövs och används. Föreliggande kursplaner är skrivna utifrån detta synsätt.

Kommunikativ kompetens

Kommunikativ kompetens beskrivs och definieras på olika sätt av olika språkforskare. Nedan återges en beskrivning som utgjort en av utgångspunkterna för denna kursplan.

Kommunikativ kompetens omfattar:

Språklig kompetens	Behärskning av språkets grammatik, vokabulär, uttal och stavning.
Pragmatisk kompetens	Förmåga och färdighet i att använda sin språkliga kompetens i olika sociala sammanhang och situationer och tillsammans med olika människor. Förmåga att tolka och producera sammanhängande tal och skrift.
Strategisk kompetens	Förmåga att använda olika tillvägagångssätt för att lösa problem i kommunikationen så att den inte bryter samman på grund av brister i delar av den språkliga eller pragmatiska förmågan. Sådana tillvägagångssätt eller strategier kan bestå av omformuleringar, användning av synonymer, beskrivningar, frågor, kroppsspråk mm.
Flyt (fluency)	Förmåga att ledigt uttrycka vad man vill säga och därmed använda sin språkliga och pragmatiska kompetens.

För tydlighetens skull kan det vara befogat att lyfta fram några punkter ur det föregående.

- Kommunikativ kompetens är inte en metod, utan ett mål som kan uppnås i olika hög grad och på olika sätt. En kommunikativt inriktad undervisning utgår från att språk är ett medel för bl a information och kontakt. Det väsentliga är innehållet i kommunikationen och språket tjänar som uttrycksmedel.
- Kommunikativ kompetens omfattar förmåga att förstå och använda såväl det talade som det skrivna språket.
- Att kommunikationsaspekten är viktig innebär inte att man ger avkall på den formella språkqualiteten.

Kursplanens mål och huvudmoment

Mål och huvudmoment står i följande relation till varandra:

Målen anger studiernas inriktning och vilken språklig kompetens deltagarna skall uppnå.

Huvudmomenten anger vad deltagarna skall arbeta med och hur de skall arbeta för att kunna vidareutveckla sin språkförmåga och nå målen för kursen.

De fem huvudmomenten är:

- * Samtala och diskutera
- * Arbeta med att förstå talad och skriven svenska
- * Formulera sig i förberett tal
- * Formulera sig i skrift
- * Arbeta med litteratur

Kursplanen omfattar inget särskilt huvudmoment för samhälls- och kulturorientering. Det förutsätts att det språkliga material som används i undervisningen har ett sådant innehåll att deltagarna får kunskap om bl a svensk historia, geografi, kultur, politik liksom svenska attityder, värderingar och umgängesvanor.

Kursplanen omfattar inte heller något särskilt huvudmoment för den formella språkfärdigheten. God kommunikativ färdighet förutsätter insikt i språkets regelsystem och struktur. Deltagarna skall därför kontinuerligt arbeta med ordförråd, grammatik, uttal och prosodi inom samtliga huvudmoment.

Svenska som andraspråk etapp 2

Timplan

Högsta antal lektioner: 120

Mål

Genom studierna skall kursdeltagarna vidareutveckla sin förmåga att använda språket som kommunikationsmedel i tal och skrift så att de kan aktivt delta och verka i svenskt samhällsliv.

Deltagarna skall få sådana färdigheter i språket och kunskaper om det svenska samhället och svensk kultur som de har glädje av och användning för vid studier i andra ämnen, vid fortsatt utbildning, i sitt arbete och på sin fritid.

Kursdeltagarna skall vidareutveckla sina inlärningsstrategier och bli förtrogna med de hjälpmedel som behövs för att lära sig språket.

Genom studierna skall kursdeltagarna få förmåga och intresse att på egen hand och i kontakt med den omgivande svenska språkmiljön vidareutveckla sina språkfärdigheter.

Undervisningen skall leda till att kursdeltagarna får förmåga att utvärdera sin egen inläring.

Kursdeltagarna skall

- o kunna samtala om och diskutera aktuella frågor och sociala och kulturella företeelser med god språkbehandling
- o kunna förstå innehållet i längre muntliga och skriftliga framställningar, exempelvis föredrag eller tidningsartiklar
- o kunna tillgodogöra sig skönlitterära verk
- o kunna skaffa sig fördjupad kunskap om svenska värderingar och referensramar genom läsning av sakprosa och skönlitteratur
- o bli medvetna om hur kulturella särdrag påverkar kommunikationssituationer som anställningsintervju, samtal med myndighetspersoner etc
- o skaffa sig en fördjupad kunskap om svenska språkets struktur, förbättra uttal och prosodi och kunna arbeta självständigt med ordböcker och andra hjälpmedel
- o kunna uppfatta och tolka språklig variation, dvs hur språket anpassas till situation och mottagare

- o ha kännedom om och ha mött vanliga regionala varianter av det svenska språket
- o kunna analysera en argumenterande framställning och själva ha förmåga att argumentera i tal och skrift med beaktande av saklighet och relevans
- o kunna efter förberedelse uttrycka sig i tal och skrift med god språklig korrekthet och ha förmåga att strukturera sin framställning och variera sitt språk efter situation och mottagare
- o kunna uttrycka känslor, värderingar och åsikter på ett nyanserat sätt
- o ha en viss kunskap om svenska språkets utveckling historiskt
- o ha översiktlig kunskap om några viktiga litterära epoker i västerlandets litteraturhistoria
- o ha kännedom om några viktiga svenska författare från 1800-talets mitt och framåt

Inom fördjupningsdelen skall kursdeltagarna få möjlighet att arbeta vidare utifrån sina individuella behov och intressen. De kan välja både fortsatt arbete med genomgångna moment och andra uppgifter såväl språkliga som litterära.

Allmänt gäller vidare att innehållet i undervisningen - med beaktande av de ramar mål och huvudmoment anger - väljs utifrån deltagarnas behov, erfarenheter och intressen och att undervisningen skall stärka deltagarnas självförtroende så att de vill och vågar använda språket som ett kommunikationsmedel.

Huvudmoment

Samtala och diskutera

Deltagarna skall i olika situationer, både informella och formella, samtala om och diskutera

- egna intressen och erfarenheter från vardags- och yrkesliv
- levnadsvillkor och samhällsförhållanden i Sverige och andra länder
- aktuella frågor och debattämnen
- tidningsartiklar, läst litteratur, teater, filmer eller tv-program
- arbetsformer, planering och utvärdering

Deltagarna skall arbeta med

- hur man påverkar innehållet i ett samtal, tar ordet, gör ett inlägg och lämnar över ordet
- att argumentera för åsikter och värderingar

- att analysera hur kulturella särdrag påverkar olika kommunikationssituationer
- att pröva sin språkförmåga i kontakt med den omgivande språkmiljön
- uttal och prosodi.

Arbeta med att förstå talad och skriven svenska

Deltagarna skall arbeta med

- såväl informella som formella samtalssituationer
- intervjuer
- tidningstexter
- facktexter och lärobokstexter i olika ämnen
- litterära texter.

Det språkliga materialet skall belysa förhållandena i Sverige när det gäller t ex

- värderingar och normer
- kulturliv
- sociala förhållanden
- arbetsliv
- lagstiftning
- utbildningssystem
- historia
- religion
- geografi, natur och miljö.

Deltagarna skall lyssna eller läsa för att

- skaffa sig information
- få upplevelser och underhållning
- få idéer och argument
- öka sin förmåga att känna igen och förstå olika former och stilnivåer av talat och skrivet språk, dvs skillnader mellan t ex tal- och skriftspråk, vardagsspråk och offentligt språk
- utöka sin förmåga att tillgodogöra sig större textmassor
- utvidga sitt ord- och frasförråd
- befästa och fördjupa sin kunskap om svenskans struktur - speciellt om ordbildning, tempus och bestämdhet och mer komplicerade konstruktioner när det gäller t ex ordföljd och meningsbyggnad.

Formulera sig i förberett tal

Deltagarna skall tala förberett om förhållanden som de känner väl till och är engagerade i. De skall välja ämne efter intresse och erfarenhet och kan t ex uttrycka sig i form av

- berättelser och referat
- analyser, kommentarer och argumenterande framställningar
- redogörelser med anknytning till deras egna yrkes- eller intresseområden.

Deltagarna skall utveckla sin förmåga att

- strukturera stoff
- anpassa en framställnings innehåll till situation och åhörare
- presentera sitt material på ett ledigt sätt med hjälp av t ex stolpmanuskript och AV-hjälpmedel.

Under förberedelsearbetet bör deltagarna bearbeta sitt material vad gäller såväl grammatik som uttal och prosodi.

Både vid förberedelsearbete och redovisning kan deltagarna arbeta i grupp.

Formulera sig i skrift

Deltagarna skall skriva

- berättelser
- beskrivningar, sammanfattningar, referat, kommentarer och analyser
- redogörelser av utredande karaktär
- sammanställningar av uppgifter ur olika källor.

Efter eget val och uttrycksbehov kan deltagarna även skriva

- dagboksanteckningar
- insändare
- annonser
- dikter
- dialoger
- noveller.

Under skrivarbetet skall deltagarna få tillfälle att i samarbete med varandra och läraren

- analysera skrivuppgiften i fråga om ämne, syfte, mottagare och stil
- samla stoff och strukturera det
- skriva utkast och bearbeta materialet både med tanke på innehåll, disposition och form; när det gäller formen bör generellt större vikt läggas vid syntax och meningsbyggnad än vid enskilda former.

Arbeta med litteratur

Litteraturläsning i svenska som andraspråk är ett medel att ge deltagarna kunskap om svensk kultur och svenskt samhälle. Ett annat syfte är att träna läsförståelse och vidga ordförrådet. Läsningen bör koncentreras på modern svensk skönlitteratur.

Momentet skall dessutom ge deltagarna en översiktlig kunskap om den svenska och västerländska litteraturens utveckling, med syfte att deltagarna skall få en vidgad kunskap om och förståelse för det svenska kulturarvet.

Det förutsätts att detta huvudmoment integreras med övriga huvudmoment.

Deltagarna skall

- läsa ett urval svensk skönlitteratur från 1900-talet; i urvalet skall romaner, noveller, dikter och något drama ingå
- få en kort översiktlig bakgrund till den svenska och västerländska litteraturens utveckling omfattande några viktiga epoker, t ex antikens litteratur och mytologi, isländsk litteratur och nordisk mytologi, 1800-talets realism och naturalism
- få kännedom om några viktiga svenska författare från 1800-talets mitt och framåt.

Efter eget val kan deltagarna också läsa

- äldre litteratur - svensk eller utländsk
- modern utländsk litteratur.

Deltagarna skall få tillfälle att reflektera över, diskutera och skriva om de lästa texterna. Det är viktigt att den beläsenhet många deltagare har från sina hemländer tas till vara i undervisningen.

Kurskod

		Högsta antal lektioner
Svenska som andraspråk 2	6579002	120

PEDAGOGISKA
BIBLIOTEKET

Ansvarig utgivare: Leif Davidsson,
Skolöverstyrelsen, 106 42 Stockholm

Redaktör: Marja Bennerdt

Redaktionens adress: Skolöverstyrelsen, 106 42 Stockholm

Telefon: 08-783 24 32 redaktören direkt; SÖ:s vx 783 20 00

Separatexemplar till särskilt pris: Liber, Kundtjänst Utbildnings-
förlaget, 162 89 Stockholm. Telefon 08-739 96 60

Prenumeration: Liber, Prenumeration Utbildningsförlaget,
162 89 Stockholm. Telefon 08-739 96 10